

inquirere potui. Ceterum quanta antiquissima ad res nostras spectantia interierint, quis poterit definire?

Absque dubio testimonium Apparitionis inveniatur in Constitutionibus antiquissimae Confraternitatis in Tepeyaquensi Templo erectae, de qua meminit Pro Rex Henriquez anno 1575, ut dicitur in tertia parte hujus dissertationis. Hae constitutiones, si adhuc existunt, latent in obscuro alicujus archivi.

ARGUMENTUM SEXTUM.

Multitudo, et sapientia scriptorum, Apparitionem B. M. V. de Guadalupe affirmantium, ejus ostendit veritatem.

Scriptores Apparitionem affirmantes numerabimus, et mexiceos quam plurimos, et etiam externos in 3.^a Parte hujus dissertationis in *Explanatione et comprobatione historica* hujus argumenti. Nec asserendum omnes ibi annumerari. Atque etiam notandum in scriptoribus, de quibus hic agitur, non includi concionatores.

Validum ad Guadalupensis Apparitionis veritatem stabilendam ex scriptoribus ducitur argumentum: quod patet ex sequentibus:

1.º Ex ipsorum scriptorum auctoritate. Quis enim credat tot viros eruditos, sive externos, sive mexicanos, inter quos non pauci reperiuntur, et scientia theologica conspicui, et rerum nostrarum antiquarum peritissimi, vera apud se habere, et etiam scriptis libris asserere per tria saecula et amplius, ea mirabilia de quibus non eis constaret inconcusso fundamento?

2.º Ex eo quod opus aut opusculum de Apparitione B. M. V. de Guadalupe typis editum, non tantummodo ipsius auctoris ea de re sententiam ostendit, quoniam sine Superioris licentia typis edi non potuit. Haec autem licentia non conceditur nisi prius opus vel opusculum a viro sapiente, a Superiore ad hoc designato, legatur et approbetur. At vero ad impressionem hujus generis li-

brorum requiritur licentia Ordinarii Ecclesiastici: si vero auctor fuerit regularis, etiam requiritur licentia proprii ipsius Praelati regularis; atque dum Mexici incolae Hispanae ditioni subditi fuimus, etiam civilis potestatis licentia requirebatur. Qui autem librum approbant, et qui licentiam ad librum imprimendum concedunt, si in illo libro sibi proponit auctor, miraculum aliquod narrare, vel stabilire, indubium est illos etiam de miraculo eadem sentire, quae auctor libri sentit, et asserit. Unde unusquisque liber de Apparitione B. M. V. typis editus, varios eruditos viros idem ea de re sentientes, et publice affirmantes ostendit, scilicet, ipsum qui librum scripsit, et eos, qui approbaverunt, et qui ad illum imprimendum licentiam concesserunt (Ordinarios Ecclesiasticos hic adducimus tantummodo ut viros eruditos; nam de illis sub ratione Pastorum auctoritatem exercentium, tractabitur postea). Inveniuntur autem libri de Deiparae de Guadalupe Apparitione typis editi, qui plusquam sex viros eadem sentientes ostendunt: ex g. opus Patris Florentia, cui titulus *Estrella del Norte de Mexico*, typis fuit editum praevia licentia Ordinarii, et Superioris Regularis, et civilis Magistratus, atque ut illae licentiae concederentur, triplex praecessit approbatio; et in opere, cui titulus *Idea de una nueva Historia* etc, in cujus fine habetur *Catalogus Musaei*, in quo non pauca ad Apparitionem pertinentia, triplex legitur approbatio, et licentia triplex.

Non parum hinc augetur vis argumenti, quod ad probandam Guadalupensis Apparitionis veritatem ex scriptorum auctoritate deducitur. Nam si numerum auctorum Apparitionem confirmantium attendamus, quatenus ex scriptis ea de re libris apparet, uti videbitur in *Comprobatione et Explanatione historica* hujus argumenti, licet ad uniuscujusque libri impressionem plus minusve de approbationibus et licentiis requisitum fuerit, et licet non modo unus, sed etiam duo, aut plures libri ab uno potuerint approbari, qui fortasse et ipse alium librum scrip-

sit; et similiter licet idem Superior ad duorum vel plurium librorum impressionem potuerit licentiam dare, manifestum erit ex scriptoribus mexicanis et exteris qui de Apparitione tractavere, et ex viris, qui libros approbaverunt, vel qui licentiam ad librorum impressionem concesserunt, maximam copiam sapientum virorum Guadalupensem Apparitionem confirmantium, et publice asserentium haberi. Si autem pondus auctoritatis attendamus, omnibus notum est quanta fuerint scientia praediti quam plurimi qui de hac re scripserunt, et quanta cautela et prudentia ad libros imprimendos á Praelatis Ecclesiasticis licentia concedatur; atque etiam notum est ad libros examinandos, ut praedicta licentia concedatur, viros elegi sapientiores et prudentiores. Nullatenus ergo credendum tot libros de Apparitione B. M. V. de Guadalupe potuisse scribi, et approbari, et licentia necessaria imprimi nisi vera docerent.

3.º Mexicani scriptores qui de Apparitione B. M. V. de Guadalupe tractavere, ab ipso tempore Apparitionis usque ad praesens tempus sese succedunt: eorum autem opera vel opuscula, sive manuscripta, sive typis edita, unanimi omnium acceptatione ut vera semper habita sunt. Unde patet ex scriptorum constanti testimonio argumentum deduci invictum perpetuae nec interruptae traditionis de Apparitione B. M. V. de Guadalupe, planeque demonstrari ipsius Apparitionis veritatem ab omnibus admitti. Roboratur hoc argumentum ex scriptoribus exteris, qui Apparitionem B. M. V. de Guadalupe enarrantes, licentiam Pastorum, et assensum sapientum, et populorum fidelium piam fidem obtinuerunt extra Mexicum.

4.º In scriptoribus qui de Apparitione B. M. V. de Guadalupe tractarunt, non modo miraculi historia legitur, verum etiam varii generis demonstratio, cujus firmitatem nemo unquam potuit labefactare; ut patebit in solutione objectionum.

Invicte ergo probatur ex scriptoribus veritas Apparitionis B. M. V. de Guadalupe.

(Videatur Explanatio et Comprobatio historica hujus argumenti in 3.ª Parte hujus Dissertationis.)

ARGUMENTUM SEPTIMUM.

Veritas Apparitionis B. M. V. de Guadalupe comprobatur ex iis, quae ea de re juridice acta fuere anno 1666.

Quoniam quam plurima antiqua interierunt, quae in Archiepiscopali mexicano archivo servata esse deberent, nihil mirum si illa desiderantur, quae ad Apparitionem juridice inquirendam, egerit Rmus. Zumarraga; de quibus quod aliquando extiterint notitia habetur, ut dicitur in solutione objectionum. Ea de causa anno 1666, cum festum B. M. V. de Guadalupe ab Apostolica Sede concedi desideraretur, de re visum est juridice comprobare ipsius Sanctissimae Virginis Apparitionem, quae alioquin historice plene demonstrabatur.

Juridicae hujus inquisitionis summam affert P. Florenzia. (1) Utinam quidquid actum fuit integrum retulisset! Verum excusandus est, quoniam illis temporibus non nisi magnis sumptibus typis edi poterant libri.

Constat ergo viginti et unum testes de Apparitione fuisse interrogatos: aetas illorum erat: primi testis aetas, octoginta anni; secundi, plusquam centum et decem anni; tertii, a centum duodecim ad centum quindecim anni; quarti, octoginta et quinque anni; quinti, septuaginta et octo anni; sexti, octoginta anni; septimi, et octavi, centum anni; etc., aetate minores illi duo fuerunt, qui sexaginta annos, et quinquaginta quinque annos aetatis numerabant.

Ex his testibus undecim fuere viri Ecclesiastici sae-

[1] Estrella del Norte de México, cap. XIII.